

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnilstvo v
Katoliški tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I., 17.

Izhajevanek dan izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pa pošli prejeman:

za
celo leto naprej 28 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6 — 50
mesec : 2 — 20

Upravištvu prejeman:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1 — 70

Pa pošiljanje na dom
30 h na mesec.

Štev. 267.

V Ljubljani, v četrtek 20. novembra 1902.

Letnik XXX.

Ljudsko šolstvo v zedinjeni Italiji.

Da se trudijo italijanski politiki biti kar se dá radikalni in napredni, o tem menda ni dvoma, saj je njih glas vsled preganjanja „klerikalizma“ zadonel že daleč čez meje „zedinjene“ Italije in našel dovolj odobravanja povsod, kjer imajo javno mnenje v rokah odkriti ali skrivni framasoni, da ne govorimo o svojih sosedih v Trstu in ostalem Primorju, kateri nestrpnost čakajo „odrešenja“. Vsled tega bo morda še bolj poučno, ako se ozremo nekoliko doli in merimo Italijo po onem merilu, katero naprednjaki sploh dandanes priznavajo skoro edino veljavno — po njenem javnem šolstvu.

Kakor v drugih romanskih deželah so tudi v Italiji eksperimentirali z ljudskim šolstvom na frivolen način. Redove, kateri so bili namenjeni ljudsko-šolski vzgoji in so zaradi tega imeli tudi vsposobljene sile, so preganjali in mesto njih poverjali ljudsko vzgojo diletantom, političnim vzpenjavcem, kateri so imeli pač malo veselja in ljubezni do učiteljstva, ampak so se lotili tega posla, ker ravno boljšega dobili niso. Cerkveno imetje so uropali, a mesto da bi ga bili porabili za vzgojo ljudstva, kakor je njegov namen, so ga razbili v kose, za katere so se pulili potem različni „zaslužni državniki“. Italijanski liberalni državniki so bili podobni roparskim ticam, ki prepuščajo del svojega plena drugim enako požrešnim tovarišem, da ga bolj v miru zavzamejo. Tako je cerkveno, iz početka ljudski izobrazbi in dobrodelnim svrham namenjeno premoženje zapadlo zasebni grabežljivosti.

Dva Angleža, Bolton King in Th. Okey, sta izdala nedavno knjigo „Italy To Day“ (London 1901), v kateri popisujeta italijanske brezupne šolske razmere. Zanimanja za šolo, pravita pisatelja, v Italiji ni manjkalo, a vse je pokvaril slabi zistem. Nasprotstva so na dnevnem redu. Od leta 1860. do danes je imela Italija 33 učnih ministrov, od katerih je vsak iskal svojo čast v tem, da delo svojega prednika razdere. Med tem, ko so občine z državo vred denar zapravljale za razne nepotrebne stvari, slovesnosti in spomenike, so bile skope za šolstvo. 1896. do

1898. je imela Italija štiri učne ministre Bili so učeni možje, a prav nič praktični šolniki.

Po italijanskem šolskem zakonu je šolska doba odmerjena samo na tri leta.

Pouk pa traja samo štiri ure na dan in ga otroci redno obiskujejo samo po zimi, tako da šteje tam šolsko leto okolo 180 šolskih dni. V mestih so šole prenapolnjene, na vasi pa mora en učitelj poučevati v treh razredih hkrati deklice in fantiče, pri čemer se seveda ne more ozirati na slabše nadarjene. Jasno je, da bi pri tako kratki učni dobi najboljše učne moči ne mogle doseči posebnih uspehov. Ker pa je šolski obisk v Italiji jako nereden in ker stariši šolarje takoj rabijo za domače delo, pozabijo mnogokrat v drugem letu, kar so se v prvem letu naučili. Vsled tega je Italija dežela analfabetov. King-Okey pravita o liberalnih italijanskih mestih: Denar imajo za krasne mestne hiše, za glediške družbe, za velike spomenike, za slovesnosti in ognjemete, a se pri tem ne sramujejo, učence in učitelje zapirati v stare hleve in slednjim po več mesecev ne izplačevati borne plače. Dve petini vojaških novincev ne znata brati in pisati, iz česar se dá sklepati, da je vsaj polovica prebivalstva analfabetična. Okoli pol milijona otrok sploh ne obiskuje šole.

Plača za učitelja v mestih znaša 800 do 1200 K, za učiteljico pa 650 do 780 K. Na deželi so te plače še mnogo nižje: po 650 do 800 K za učitelja, po 500 do 680 K za učiteljico. V nekaterih krajih je še mnogo slabše, in dobi po nekod učitelj le 100 K za zimo, poleti pa šole sploh ni. Zato si mora učitelj iskati stranskih zaslužkov in šolo zanemarjati. Učitelji niso stalno nastavljeni, in mnogokrat jih občine odstavljajo samo zato, da jim ni treba po dveletni službi zvišati plače. To je umljivo, če se pomisli, da nosijo v Italiji občine velikanska bremena, ko država ne daje več nego pol milijona lir na leto za šolske namene in privatnim šolam odreja vsako podporo.

Roke so učitelju vezane po učnem črtežu. Dasi vidi, da ga otroci ne razumejo, mora razlagati to, kar mu je predpisano, če tudi sam spozna, da bi bilo drugo bolj potrebno. Verouka v italijanskih šolah ni ali pouču-

jejo o njem posvetni učitelji, ker duhovnik po liberalnem geslu ne sme v šolo. Zato pa je iznašla italijanska vlada drugo nadomestilo, ko ukazuje: „Od pouka v ustavnih pravicah in dolžnostih državljanov se sme upati, da bo po svojem učinku na čuvstvo dolžnosti nadomestoval verouk, kateri ni sprejet v učni črtež ljudske šole. Kajti ta pouk je določen v to, da vzbuja spoštovanje do postave in do oblasti v zvezi s čuvstvom hvaležnosti do starišev.“ S tako vođeno frazo hoče italijanska vlada nadomestiti verouk!

Če pomislimo, da nikjer stariši toliko doma ne tožijo in zabavljajo čez vlado in čez postave, kakor na Italijanskem, potem si lahko mislimo, koliko spoštovanja do postave in do oblasti si more otrok pridobiti v domači hiši poleg tako slabe šole, in ni se čuditi, da je v mladi italijanski generaciji toliko anarhistov!

Praktični smisel Angležev in Nemcev je ohranil v njihovih državah versko šolo. A tam, kjer zavladava framasonstvo, tam podirajo vse verske institucije in jih hočejo nadomestiti s takimi frazami. Da pri tem največ trpi šolstvo samo, to nam dokazuje Italija. Ne moremo razumeti, da si ljudje, živeči v kulturni državi, želé takih razmer!

Državni zbor.

Dunaj, 19. nov.

Kaj sedaj?

Poznal sem bolnika, ki je komaj še dihal in hropel. Ko pride zdravnik in mu dobrohotno prigovarja to in ono, obrne se bolnik na drugo stran. Zdravnik stopi tudi na drugo stran ter ponavlja svoje nasvete, ki morejo bolniku podaljšati življenje ali celo utrditi zdravje. Bolnik zagodnja: Pusti me! Zdravnik zmaje z glavo in odide, a drugi dan bolnika zopet obišče. Tu pa svojeglavni bolnik potegne odejo čez glavo, da ne vidi in ne sliši zdravnika, ter brca z obema nogama. Pomagaj mu, ako mu moreš!

Tak bolnik je avstrijski parlament. Ako hočemo biti nepristranski, moramo priznati, da je dr. pl. Körber poskusil že vsa sredstva, s katerimi bi bilo mogoče rešiti parlament, ki ne more živeti, a tudi noče

umreti. Sklicati je pravne konference začel kom leta 1900, da najprvo napravi premirje mej Čehi in Nemci. Pogajanja so bila v dobrem tiru, a poslanec Prade s pretiranimi nemškimi zahtevami onemogoči začeto delo. Dr. pl. Körber je predložil načrt jezikovnega zakona, ki pa je obležal pod mizo. Lani je vlada sipala milijone za gospodarake namene. Z vevnicami so se stranke drenjale k vladni mizi ter se trgale za skledo, dokler ni bila prazna. V oktobru je dr. pl. Körber prinesel nov načrt jezikovnega zakona za Češko in Moravsko. Izjavil je dne 17. oktobra, da vlada vse odobri, kar sklenejo Čehi in Nemci. Oboji pa so odgovorili, da se niti ne razgovarjajo o novih predlogih. Dne 6. novembra je dr. pl. Körber malone prosil v imenu države in drugih narodov Čeha in Nemca, naj mu sami predložijo nov načrt ali nasvetujejo obliko, v kateri bi bilo mogoče premirje. In šli so mešetarji kovat koalicio, ki pa je že v istem trenutku zapala, ko se je dotaknila češko - nemškega vprašanja.

Sedaj se zopet rešeta vprašanje, ali bi ne kazalo, da se zbornica odgodi in skličejo nove pravne konference. Takoj pa odmeva iz gozda nemškega časopisja in vsenemškega tabora, da more le nemški državni jezik rešiti državo in parlament. Sedaj vprašamo razsodne ljudi: Kdo je Herostrat, ki zažiga domovje? Kdo je volk, ki kali vodo? Kdo izpodkapa temelj ustavi ter meče tramove pred parlamentarni voz?

»N. Fr. Presse«, ki je že v kali zatrla toliko dobrih načrtov ter vedno netila narodne boje, je danes zopet pri rokah z odgovorom na gorenja vprašanja. »Čehi so, ki so zopet s svojo obstrukcijo povzročili krizo v parlamentu. Čehi so zavrgli jezikovne načrte. Češka glasila še vedno naglašajo, da morajo češki poslanci videti „dejanje“, ter skušajo vso odgovornost zvaliti na Nemce.«

Nehoté nam pride na misel tat, ki je policaja dolžil tatvine. Češki poslanci pri vsaki priliki naglašajo, da so vedno pripravljeni za pravne konference. A če jim nemški poslanci v isti sapi odgovarjajo, da je sprava mogoča edino le pod Gesslerjevim klobukom nemškega državnega jezika, potem pač ni čudno, da od vlade same za-

LISTEK.

Vulkanski izbruhi na Malih Antilih.

V krščansko-socialni zvezi predaval cand. phil.
Anton Jarc.

(Konec.)

Najhujša med vsemi erupcijami pa je bila, zlasti če se oziramo na število ljudi, ki so bili pokončani, erupcija dne 8. majnika t. l. Prvi pojavi so se opazili na gori Mont Pelée (po naše »gola gora«), ki stoji 10 kilometrov od glavnega trgovskega mesta na Martiniku — St. Pierre. Visoka je 1350 m. Že več nego 50 let je ognjenik popolnoma miroval, in ker je celo pod vrhom v nekem starem žrelu že nastalo malo jezero, bili so vsi okoličani prepričani, da je ognjenik popolnoma ugasnil.

Dobili so se pač ljudje, katerim se ni zdelo previdno tako blizo ognjenika zidati veliko trgovsko mesto, a nanje se ni oziral nihče. Z eno besedo, lahkoživi prebivalci mesta St. Pierre, bilo jih je 30 do 40 tisoč, so živeli v najlepšem miru in brezskrbnosti,

in niti sanjalo se jim ni, kaka nevarnost jim preti.

Svareči pojavi pokazali so se že precej časa pred nezgodo. Tako je postalo morje na vzhodu južnega konca otoka Martinika meseca junija lanskega leta pri najkrajšem, mirnem vremenu naenkrat nemirno; velikanski valovi so se začeli vzdigovati in zaganzati sem ter tja. To je trajalo cele štiri ure. V Caracas na severnem obrežju južne Amerike pojavili so se potresni sunki, na Alaski so začeli bljuvati stari ognjeniki, posebno hudi potresi pa so razsajali po Guatemali in Yukatanu. Na otoku sv. Vincencija se je začelo kaditi iz ognjenika La Grand-Soufrière. Isto so opazili na Mont Pelée že v prvih dnevih meseca aprila; postajalo je vedno hujše, vendar se ni nihče zmenil za to.

V noči med 2. in 3. majnikom je bila prva erupcija, a ne posebno huda. Po okolici se je vaul dež samega pepela, da so morali prebivalci sosednjih vasi bežati. Ravnoisto je bilo 4. majnika. Med tem pa se je čulo votlo bobnenje iz gore. 5. majnika je prišlo v St. Pierre poročilo, da je pridrla iz žrela lava in pokončala več to-

varn na morskem obrežju le 3/4 kilometra daleč od mesta. Pozneje so spoznali, da je bilo to le vroče blato, ki je priteklo iz ognjenikovega žrela. Reka tega blata je bila 200 metrov široka in 10 metrov globoka. Prebivalcev se je pač polastila neka razburjenost, a nihče ni mislil na nezgodo, ki je imela tako kmalu priti.

V noči med 6. in 7. majnikom je nastala grozna nevihta, potoki so prestopili svoje bregove, iz ognjenika se je vedno hujše kadilo. Ljudje so začeli bežati iz mesta. Poulična druhal pa je, kakor tudi sicer pri enakih prilikah, začela pleniti po hišah. Mestni župan je sporočil v Fort de France guvernerju, da s svojimi močmi ne more več vzdržati reda v mestu, in ga prosil pomoči. Zvečer že je dospel guverner s svojo soprogo v St. Pierre in dal takoj nabiti po mestu oglase, »da te prikazni ne pomenijo nič posebnega, da se vedno opazujejo tudi pri drugih ognjenikih. Sploh pa je mesto že po naravni svoji legi tako zavarovano, da se ni ničesar bati«.

Noč med 7. in 8. majnikom pretekla je mirno, a zjutraj med 6. in 8. uro prišla je osodepolna nezgoda nad mesto.

Kapitan Georges-Marie-Saintes je videl vse sam in popisuje one grozne trenutke nekako takole:

»Ob 7. uri 55 minut se je zaslislalo grozno bobnenje iz gore, kakor da bi se razpočila od vrha do tal. V tem trenutku se pokaže črn, neprodiren oblak dima in nad njim nekaj, kar se nikakor popisati ne dá. To se spusti z neznansko hitrostjo navzdol in razruši vse, kar mu je na poti. V luki se sliši neko čudno pokanje poladij. Jarbole, kajüte so, kakor da bi jih kdo z ladij posmetel, izginile. Vse gre na kose, in kakor bi trenil, je morje v luki polno ostankov razbitih ladij. Le tri ladije, med njimi dva parnika »Korena« in »North America«, so ostale še na površju, a tudi na teh ostalo je le par mornarjev, ki so se skoro čudežno rešili.«

Tako se je rešil tudi ta kapitan. Padel je namreč pri prvem navalu s štirimi svojimi tovariši v morje in se pogreznil v globino. Voda je bila tako vroča, da se je opekmalone po vsem telesu. Ko je prišel zopet na površje, videl je pred seboj tam, kjer je bilo prej mesto, celo ognjeno morje. Med tem, ko so lovili potopljence, se reže,

56 45 h

hitevajo »dejanja«, ki ga od konferenc ne pričakujejo.

Ko bi nemške stranke na leviči imele vsaj malo dobre volje in manj strahu pred vsenemško propagando, tedaj bi bilo premirje gotovo. Čehi zahtevajo notranji uradni jezik, kar smo že tolikrat naglašali. To zahtevo Nemoi, ki ne prisegajo na vsenenško zastavo, v svojem programu sami priznavajo. Toda ta program jim je tako svet, da iz njega ne izluščijo nobene posamezne točke. Vse ali nič! To je stereotipni odgovor, kliše, ki ga uporabljajo nemška glasila vsak dan v svojih predalih, kakor Mattonijevo priporočilo kisle vode za vse bolezni v želodcu in jetrah.

Ti ljudje sicer ne verujejo v čudeže, in vendar sanjajo, da mora dr. pl. Körber čudež narediti. In res, dr. pl. Körber še ni obupal; še se trudi, da bi morda le usilil bolniku zdravila. So, ki še vedno priporočajo pravne konference. V tem slučaju bi vlada zbornico odgodila. Mogoče pa je tudi, da pride druga začasna vlada, ki zbornico razpusti ter s § 14. uveljavi začasni proračun, vojno predlogo, državni jezikovni zakon, nov poslovnik in nov volivni red, potem pa mesto napravi parlamentarni vladi. Vse to pa so le mogoče kombinacije.

Državne podpore.

Vlada je danes predložila načrt zakona, s katerim naj bi se dovolilo 3.900.000 kron, ki naj se razdele po raznih uimih močno poškodovanim posestnikom, občinam in okrajem. Iz tega novega kredita more vlada dati tudi brazobrestna posojila, vračljiva v 20 letih, počenši z 1. 1908.

Vlada utemeljuje to zahtevo z velikanskimi škodami, ki so jih toča, povodenj, suša, mraz in druge uime prouzročile v raznih deželah. Vlada opozarja v prvi vrsti na škodo v Dalmaciji, Galiciji, Sleziji in Istri. Poročilo pa omenja, da so tudi na Kranjskem, Goriškem, Koroškem in Stajerskem mnoge občine, ki nujno potrebujejo podpore.

Danes je zbornica tudi rešila vse prošnje in nujne predloge glede državnih podpor vsled uim. Posl. Steiner je v imenu odseka priporočal, naj se vse prošnje izroče vladi, da v tem oziru vse potrebno ukrene in doli primerne podpore. Govorili so poslanci Hruby, Biankini, Kasper, Pacher, Morsey, Reichstädter, Jaroš, Kubr, Wagner, Klofač in Hueber.

In kaj pomagajo vsi ti lepi govori? Tiskani bodo v zapisniku in pa v časnikih. Vlada pravi in odgovarja, da nima potrebne kredita v te namene. Sicer je danes, kakor že rečeno, vlada zahtevala 3.900.000 kron novega kredita. Dr. pl. Körber je danes tudi naglašal, da vlada in parlament ne smeta pozabiti na trpeče ljudstvo. To je vse lepo in v redu, kar govori in misli najvišji uradni politične uprave. Toda nižji uradniki imajo večkrat svoje misli in svojo voljo. Facta loquuntur. Morda bi ne škodilo,

tramove razbitih ladij, vsula se je ploha raztaljene lave na mesto. Prasketajoč padale so v morje razbeljene kaplje. Proti 9. uri razsvetlil je blisk goro. Vrh se je vsedel za kacic 300 metrov, robovi žrela so vsi raztrgani.

Grozen je bil pogled po razdejanem mestu. Po ulicah so ležali med razvalinami celi kupi mrtličev. Mnogo jih je bilo popolnoma nagih; trgali so si najbrže obleko z života, da bi si zakrili obraz. Mnogo jih je bilo mrtvih v trenutku in splošno mislijo, da so jih podušili strupeni, s solno kislino nasičeni plini. Mnoge jih je skušalo tudi ubežati, a med potjo so popadali na tla.

20. majnika se je ponovil izbruh in to pot še hujši nego prvič. Kar je ostalo od prej, to se je razrušilo sedaj.

22. majnika vtila se je ploha, kakor da bi se bil oblak utrgal, in pokazal se je Mont Pelée. Pod starim žrelom nastalo je novo; v sredi pa se vzdiguje 100 čevljev visok stožec, iz katerega se vali neprestano dim in druge razterene tvarine. Večji in manjši izbruhi ponavljajo se skoraj vsak dan. Jednako tudi na otoku sv. Vincencija. Kedaj se bodo pač pomirile razburkane podzemne moči! Kdo ve?!

ko bi se ta dejstva malo pojasnila v parlamentarni luči.

Interpelacije.

Dr. Eisenkolb in tovariši vprašajo vlado, ali hoče v štirih tednih predložiti načrt zakona, s katerim se prodaja vina, piva in žganja uvrsti mej obrte s koncesijo.

Fresl in tovariši vprašajo min. predsednika, ali hoče prepovedati slavlolik knezu Bismarcku na Češkem, ki ga hočejo postaviti vsenenški krogi za 45.000 kron, nabranih v Nemčiji.

Berger in tovariši vprašajo min. predsednika, zakaj so jim zadnje nedeljo zaprli pot do cesarja Jožeta II. spomenika in zakaj je policija odstranila venec, ki so ga Schönererjevi častilo položili ob spomeniku.

Schönerer in tovariši vprašajo min. predsednika, ali je res češkim poslancem obljubil notranji uradni jezik in ali so nemški poslanci že temu pritrdili?

Schönerer je torej zopet pokazal svoje rogovilice, pred katerimi ima tolik strah večina nemških poslancev.

Minist. predsednik je odgovoril na to interpelacijo že v današnji seji, češ, da na to vprašanje naj odgovorijo dotične stranke same. Kar pa se tiče drugega vprašanja, ali hoče vlada zagotoviti nemškemu jeziku zakonito veljavo državnega jezika, pravi dr. pl. Körber, da bode o tem vprašanju mogoče govoriti, ko pride v zbornici na vrsto.

Vlada paragrafa 14.

V avstrijskem parlamentu še vedno ni nobene jasnosti. parlamentarna kriza se z vsakim dnem bolj poostruje. Ministerski predsednik dr. Koerber se resno trudi, da bi odpravil vsaj večje ovire in težkoče, a izjalovi se mu vsak poskus. Sam je, kot znano, konferiral z vodjo nemških liberalcev dr. Eppingerjem, s Čehi se je pogajal dr. Rezek, a oba sta imela enako neugoden uspeh. Vendar Koerber še ne obupa. Včeraj je pozval k sebi vodjo nemške ljudske stranke posl. Pradeja. Polagal mu je na srce, naj vpliva pri svojih somišljenikih, da se prično toli potrebna pravna pogajanja mej Čehi in Nemci. Ministru ni prav nič na obliki ter mu je popolno vseeno, če se vlada pogaja z obema strankama ali pa se stranki sami usedeta k posvetovalni mizi. Da se le prične delo, pa je Koerber zadovoljen. Toda po poročilih z Dunaja Koerber tudi s Pradejevim odgovorom ni bil zadovoljen.

V teh razmerah sedaj ni nobenega drugega pripomočka, nego odgoditev zasedanja, oziroma razpust parlamenta, vlado pa nastopi zloglasni paragraf 14, ki bo votiral vojaške novince, kajpada dosedanje število, in pa proračunski provizorij. Drugega pripomočka vlada sedaj absolutno ne more najti. In Nemcem je to všeč, saj vedo, da jim ta paragraf ne bo skrivil lasu. Le to si žele, da pride v Koerberjev kabinet še en odločen Nemec, seveda dr. Derschatta, da tako tudi ti dobe svojega ministra, kot ga imajo Čehi in Poljaki.

Ne tako pa Čehi in drugi Slovani. Slovanom vlada paragrafa 14 še nikdar ni bila prijazna. Ravno vsled tega je pa češki klub včeraj sklenil, da že v današnji seji vloži nujni predlog glede odprave paragrafa 14. Kako stališče bodo zavzele ostale parlamentarne stranke napram temu, sedaj sicer še ni znano, a gotovo je, da predlog ne prodre, ker bodo poleg Nemcev glasovali proti tudi Poljaki, veleposestniki in Italijani. Vlada § 14. je torej zagotovljena, ako se vladi izjalovi res vsak drugi poskus.

Nižje-avstrijski deželni maršal.

Ministerski predsednik Koerber je vsprejel včeraj deputacijo kršč. soc. deželnih poslancev, dr. Luegerja, Oberndorferja in dr. Weiskirchnerja, ki mu je izrazila klubovo željo, naj bi bil bodoči deželni maršal nižje-avstrijski poslanec princ Liechtenstein. Ministerski predsednik je vzel na znanje izraženo željo, ni pa niti z besedico namignil, ali bo vpošteval to željo ali ne. Izvolitev poslanca Strobacha za maršalovega namestnika je zagotovljena. — Dunajski »Vaterland« je že včeraj pripomnil, da se vlada ne bo ozirala na željo kršč. soc. večine, ker je v tem vprašanju že drugače ukrenila. S tem se bržkone hoče trditi, da bo deželni maršal posl. Schmolk, član trojice konser-

ativnih poslancev, ki so vsled kompromisa z liberalci prišli v deželni zbor. Pripomniti pa treba, da imajo ti možje silno vezane roke in smejo le v šolskih in verskih vprašanjih prosto glasovati; v vseh drugih vprašanjih so vezani na klubov sklep. Deželni maršal mora pa vendar biti vsaj nepristranski član srednje stranke, kakor je bil baron Gudenus Sicer pa je silno čudno, da bi bil deželni maršal član najmanjše stranke.

Napad na belgijskega kralja.

Poročali smo že, da je anarhist Rubino poskusil napad na belgijskega kralja, a se mu poskus ni posrečil ter sploh nikogar ni zadel. Pri zaslišanju je sam izjavil, da je anarhist ter da je hotel usmrtiti kralja. Bruseljki anarhisti sedaj trdovratno trdijo, da ne poznajo tega človeka in da sploh niso z njim obdevali. To je pa seveda laž, kajti policija ima že neizpodbitne dokaze, da je Rubino po svojem dohodu iz Londona bil gost bruseljskega anarhista Chapelierja. V njegovem stanovanju so našli zavoj z raznim morilnim orodjem ter Rubinovo karto. Neki drugi tovariš Rubinov, Meisdagh po imenu, je pobegnil takoj po tem dogodku in ga policija ne more zaslediti. — A še druga zanimiva vest se poroča o Rubinu. Ta je bil namreč v zadnjem času tajni policist italijanski v Londonu ter mu je, tako javljajo listi, italijanski zastopnik mnogo zaupal. Ni torej dovolj, da je bil Rubino, kot vsi drugi napadalci kronanih glav, Italijan, marveč celo italijanski uradnik.

Kriza v Srbiji.

Ministerski predsednik Vučić je res podal ostavko v ime celega kabineta, ker se je pri zadnjem glasovanju v zbornici pokazalo, da vlada nima za seboj potrebne večine. Skupščina je sicer, kot smo poročali, s 53 glasovi proti 44 odobrila vladno izjavo o notranji in zunanji politiki, a pomisliti treba, da je bilo pri tej seji odsotnih 33 poslancev. Ostavili so zbornico vsi liberalni vodje ter večinoma vsi člani Pasićeve skupine. Vučić sam je izjavil, da bi bilo od teh k večjemu devet poslancev glasovalo z vlado in da torej ta razpolaga v skupščini le z 62 proti 68 glasovom. Isto sta potrdila kralju, pri katerem sta bila vsprejeta takoj po tem dogodku, tudi predsednika obeh klubov zbornične večine, kakor tudi predsednik skupščine, Rista Popović. Sestavo novega kabineta je poveril zdaj kralj generalu Cincar-Markoviću, ki pozove v svoj kabinet le štiri dosedanje ministre, namreč Antonića, vojnega ministra Pavliča, ministra za notranje zadeve Todorovića in fin. ministra Radovanovića. Vsi ostali bi bili novi možje. Splošno se sodi, da se ob enem razpusti tudi skupščina in da bo novi konservativno-radikalni kabinet vodil nove volitve.

Kralj Alfonz XIII. španskim škofom.

Pred nekaj časom v Santiagu di Compostella vršeči se shod španskih katolikov se je mej drugim tudi zelo obširno pečal s skrajno neugodnimi razmerami, v katerih se nahaja pod Sagastovo vlado katoliška cerkev v Spaniji. Sagasta in njegovi svetovalci bi v vseh slučajih radi sledili zgledu francoskih framasonov ter poleg samostanov in njih naprav odpravili tudi radi 14 škofij in semenišč ter se polastili cerkvenega imetja. V tej stiski so se obrnili španski škofje v posebnem skupnem pismu na kralja Alfonza. Ta je pa sedaj odgovoril na naslov kardinala Herrera mej drugim tole: »V srečo si štejem, da morem opozarjati na to, da sem si ob nastopu vlade prisegel s trdnim sklepom, da bom posvetil vse svoje življenje v smislu ustave izvrševanju dolžnosti, ki mi jih nalaga pravičnost, sreči svojega ljudstva, razširjenju ljubezni do bližnjega in mejsebojnega spoštovanja na temelju pravice, blagostanja in napredka, načelom, ki mi jih je vtisnila katoliška vera in katerim moramo vsi vedno ostati zvesti.« Ob enem je kralj zagotovil škofe, da bo te dolžnosti sporočil svoji vladi. Pravijo, da je to vladarjevo pismo povzročilo sedanjo krizo ter da je pismu pripisovali sklep v zadnjem ministerskem svetu, da se umakne predloga o odpovedi konkordata.

Francoski parlament in vlada.

Razni francoski listi, mej njimi posebno »Figaro«, se te dni obširno pečajo z raz-

merjem zbornice do Combesove vlade ter ji napovedujejo le še kratek obstanek. Mej vsemi se je sedaj najbolj omajalo stališče zunanjega ministra Delcasséja, ki hoče izvesti pogodbo s Siamom, kar bi bilo v precejšnji kvar Angliji. Mnogi poklicani in nepoklicani politiki so tako prepričani o tem dogodku, da mu že imenujejo naslednika v osebi Etienne, bivšega državnega tajnika za kolonije in prijatelja židov. Seveda se govori tudi o odstopu nekaterih drugih ministrov, v prvi vrsti o padcu ministra Pelletana. Pripomniti pa treba, da bodo mero-dajni krogi v Franciji raje žrtvovali vse druge ministre, nego pa Delcasséja, ki si je stekel mnogo zaslug pri sklepanju rusko-francoske zveze. Če bo torej šel ta mož, šli bodo tudi ostali. Sploh se pojavi takoj razpor mej vlado in zbornično večino, ko pride na dnevni red res kako delo, ki bi bilo v prid francoski republiki. Elini so ti ljudje mej seboj le tedaj, ko velja zadati udarec katoličanom. Tako je te dni Combes pritrdil Rabierjevemu predlogu, naj se pogrebi vzemo cerkvenim upravam in izroče občinam. Predlog je obveljal s 359 glasovi proti 196. Dokler so torej na dnevnem redu take stvari, Combes lahko še mirno diha.

Iz brzojavk.

Srbska ministerska kriza rešena. General Marković je sestavil novo ministerstvo. Prevzel je predsedstvo brez portfelja, zunanje zadeve podpolkovnik Antonić, notranje pa Todorović. — Novi predsednik katoliške osrednje organizacije v Italiji »Opera dei Congressi«, Grosoli, je v javnem pismu očrtal politični program italijanskih katoličanov. — Poslanska zbornica prihodnji teden po poročilu prške »Politike« ne bo imela nobene seje. — Socialno-demokratska zmagava v Lipskem. Pri občinskih volitvah so v vseh treh razredih zmagali soc. dem. kandidati. — Loubet pride v Rim. Neki rimski list vé poročati, da pride predsednik francoske republike v Rim, ne da bi obiskal papeža v Vatikanu.

Cerkveni letopis.

Posvečevanje velikega altarja v podružni cerkvi sv. Martina pri Dobrovi. Izvanredno lepo cerkveno slavnost smo praznovali preteklo nedeljo v dobrovalski župniji in sicer pri podružni cerkvi sv. Martina v Šmartnem. Prevzvišeni g. knezoškof so namreč prišli posvetiti veliki altar. Da bi pa novi kameniti veliki altar stal v cerkvi sebe vredni in primerni, zato so vrli šmartenski sosesčani dali skoro vso cerkev prenoviti. Sezidali so novo zakristijo, položili po vsej cerkvi nov tlak, napravili novo prižnico, skranska altarja naredili nova razven svetniških podob, in si na novo omislili skoro vso drugo opravo v cerkvi. Tako je bilo vse primerno pripravljeno za oni imenitni dan, ko sveta cerkev s posvečevanjem izroči oltar in cerkev onemu namenu, za kateri so ga sosesčani dali napraviti oziroma prenoviti. In to so izvršili sami prevzvišeni knezoškof ob asistenci osmerih sosednjih in domačih duhovnikov. Ob tej priliki se je pa soseska tudi na zunanje tej slavnosti primerno oblekla v praznično oblačilo. Posamezne vasi v tej soseski so kar teknovali med seboj, katera bo napravila lepši slavlolik, da pokaže svojo ljubezen in spoštovanje do prevz. nadpastirja. Krasno vreme, pritkravanje in pokanje s topiči je povečevalo prelepo slavnost. Še poznejši rodovi se bodo spominjali tega slovesnega dne. Veliki posvečeni altar jim bo klical ta dan v spomin in jim glasno pričal, da so tedaj v šmartenski soseski živeli verni gospodarji, ki se niso ustrašili tudi večje svote darovati v čast božjo in v pričevanje sv. vere. Vsa čast jim! Bog jim povrni s svojim blagoslovom. Prisrčna zahvala pa tudi prevz. knezoškofu za vse duhovne dobrrote, katero so ta dan delili v šmartenski podružnici, nadalje d. gg. duhovnikom in vsem drugim, kateri so na kakeršenkoli način pomagali, da se je ta dan tako lepo dovršil.

Z Vojskega se poroča, da so imeli tam od 26. oktobra do 2. nov. sveti misijon. Vse ljudstvo je hvaležno dč. gg. oo. misijonarjem za prelepe nauke, hvaležno prednostnemu gospodu beneficijatu iz Idrije Frančišku Oswald za izdatno pomoč. Sveti misijon se je lepo končal; sliši se jedna sama govorica, da kaj takega Vojsko še ni videlo in mogoče tudi ne bo. Udeležili so se sv. misijona tudi c. kr. drvarji, toda kaznovani so bili vsi oni c. kr. drvarji, ki so šli k sveti izpovedi ob svetem misijonu. Neki liberalni mogočonež, katerega ime se naj naznani pristojni oblasti, zmerja

te delavce: »Prokleti, hudičevi katoličani, jaz bom vam že še pokazal!« Liberalci, le tako naprej in ljudstvo samo mora vas prav kmalu zapustiti.

Ljubljansko šolstvo.

Kako so se oddajala provizorična voditeljska mesta na ljubljanskih šolah?

O krivicah, storjenih mestnim suplantom, je obelodanil zanimive stvari že »Napredni učitelj« v člankih »Več luč« in »Še nekaj luč«. Vsi učitelji v Ljubljani in na deželi so pritrjevali tema člankoma. Le nekaj »štrebarjev« se je hlinilo in kazalo na videz nejevoljo, a v srcu so si mislili drugače.

Naj nam bode sedaj dovoljeno nekoliko vrstic pisati o oddaji treh provizoričnih voditeljskih mest na ljubljanskih šolah.

Na I. mestni šoli je bilo mesto provizoričnega voditelja prazno, ker je prejšnji voditelj dobil mesto voditelja na II. mestni šoli mesto vpokojenega ravnatelja g. Fr. Raktelja.

Po vseh šolah na deželi in v uradih je običajno, da prevzame začasno vodstvo najstarejši učitelj ali uradni dotičnega oddelka. Le v slučaju, da bi bil dotični absolutno nesposoben za to mesto, imenujejo drugega po starosti. A kako se je pa tu postopalo? Poslali so mnogo mlajšega in gotovo manj sposobnega učitelja iz II. mest. šole kot provizoričnega voditelja na I. mestno šolo. V začetku temu ni nihče mogel verjeti, a slednji smo se prepričali, da je to gola in brida resnica. To je ukrenil dež. šol svet po nasvetu ljubljanskega mestnega šolskega sveta!

Na III. mestni šoli so imenovali mesto oboklega in na doustu bivajočega voditelja g. Jožefa Maierja tudi začasnega voditelja. A kako se je tu postopalo? Najstarejša učitelja, ki je že preje vodil skozi 12 let štirirazredno ljud. šolo v Radečah, je slav. mestni šol. svet prekoraj in imenoval deset let mlajšega tovariša, ki je bil prišel iz jednorazrednice na Brdu v Ljubljano. A zakaj? Zato, ker prvi ni bil po godu nekemu gospodu, ker je bil samostojen in se ni bal vsake sapice od zgoraj. To je bil udarec zaslužnemu in sposobnemu učitelju!

Poglejmo slednjič na osemrazredno dekliško šolo pri Sv. Jakobu. Kako je pa tu postopal mestni šol. svet ljubljanski? Ko je nastopila voditeljica dopust, je prezel najstarejši učitelj, ki je izprašana za meščanske šole in imenoval mlajšo učiteljico, ki ima izpit le za ljudske šole. Tako samovoljno se sme morda postopati v uradu banke »Slavije«, a tu so javna mesta, pri katerih oddaji naj bi se vendar pravično postopalo. — S tem se demoralizira učiteljsko!

Ko je lansko leto zaslužni starosta vseh kranjskih učiteljev g. ravnatelj Fr. Raktelj vzel na svojo roko suplenta v službo, kakor je bilo sploh običajno, pisal mu je župan t. ko pismo, da smo se mi, ki smo ga čitali, zgražali nad tem tonom proti osi-velemu starčku. Takrat je povdarjal župan, da nosi On odgovornost za mestni šol. svet in nihče drugi.

Torej naj jo nosi tudi v teh slučajih! In to vse gleda naš vrli »Tovariš« in »ne vidi nič, ne sliši nič, kot bil bi mrtva stvar«.

Napreden učitelj III.

Dnevne novice.

V Ljubljani 20. novembra.

Kulantnost „Vzajemne zavarovalnice“. V noči med 11. in 12. t. m. po gorela je hiša s kozolcem Matevžu Govekarju, posestniku v Jehlčnem vrhu pri Idriji. Zavarovan je bil pri »Vzajemni zavarovalnici« v Ljubljani za svoto 1400 K. Omenjena zavarovalnica je v teku 3 dnij po požaru cenila in pa tudi izplačala v popolnem znesku t. j. 1400 K nastalo škodo. To se pravi točen in pa kulanten bit! Iz tega se pa razvidi, da ima ta edina slovenska zavarovalnica pravi smoter namreč: »Hitra in zdatna pomoč pogorelcem«. Mnogo obrekovalcev ima ta naša slovenska, lepo procvitujoča se zavarovalnica, toda le večji del takih, ki vlečejo dobiček od tujih zavarovalnic; s tem novim činom pa jih je že zopet vdarila pošteno — po zobeh. Slovenci zavarujte se pri njej, ker je še vselej dokazala, da je zaupanja vredna; podpirajte jo, da bo krepkeja in krepkeja ter postane močnejši zavod.

Dunajski veterinarji, kakor se nam poroča, še vedno štrajkajo, tako, da je rektor že ves iz sebe, ker ni nikogar več blizu. Skrbi ga, kaj bo, če lvovski rektorat dovoli

slušateljem sprejem mej semestrom, ker se potem seveda dunajski živinozdravniška šola sploh neha. Na ta način bi Avstrija, ki hoče biti vedno nemška, ne imela nobene nemške živinozdravniške šole, ker je v Lvovu učni jezik poljski. Dijakom so ministerstva sicer zagrozila, da naj pripišejo sami sebi posledice štrajka, a državni poslanci so obljubili, da bodo njihove težnje podpirali, in so že tudi stavili radi prenosne njihove šole nujni predlog. Veterinarci so tudi sami vložili na ministerstvo — seveda na vojaško ne — petico, kakor tudi na državni zbor, da se njihova šola prikloni vaučilišču, kjer bodo lahko deležni istih pravic, kakor drugi akademiki, ki imajo iste predstavitelje in katerih študije niso nič lažje in krajše. Za shod, ki ga prirede v petek večer v dunajski »Resurzi«, so vabili tudi naše poslance. Od profesorjev in stanovskih tovarišev pričakuje večje udeležbe, vsaj od bližnjih, od družih pa pozdrave. Menda so pozvali tudi vse dunajske akademike, da pridejo na njihov shod. Le teh udeležba pa bode pokazala, kako znajo dunajski akademiki ceniti akademsko čast in kolegijalnost.

Štiridesetletnico učiteljevanja je praznoval večer, kot se nam poroča iz Borovnice, nadučitelj g. Fr. Papler.

Šolska vest. Pred c. kr. izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Kopru napravili so pretečeni teden skušnjo sposobnosti za ljudske šole se slovenskim jezikom sledeči gospodje učitelji: gg. Plešničar Pavel in Rojic Jakob z odhko. Z dobrim vspehom gg. Furlan Martin, Koch Izidor, Kosovel Rfel, Ferdinand ol. Kleinmayr, Orel Rihard.

Umril je v Capovanu trgovec g. Peter Šavle. Na Vranskem je umrl posestnik g. Andrej Novak.

Pokojni kanonik Črne in „Piccolo“. Piše se nam: Dnevnik s tržaškega lesnega trga je navadno prav dobro informiran o vseh skrivnostih duhovščine tržaške. Zato nimam najmanjšega dvoma, da je tudi večerjavo zadel, ko piše, da je blagopokojni kanonik Črne svoje skromno premoženje ostavil za štipendije dijaške na hrvaški gimnaziji v Pazinu. Krokodilove toči solze, ker pokojni gospod ni pustil premoženja svojega sorodnikom svojim ali pa cerkvam tržaškim, katere so, kakor pravi krivonosni dopisnik, potrebne vsakoršne podpore. — Samo ob sebi je umevno, da zopet vdriha po pokojnem gospodu kanoniku, češ, da je deloval pri pokojnih škofih: Glavini in Štrku proti Italijanom — Ti ljudje niti pokojnih ne puste v miru. »De mortuis nil ni bene« — pisali so Rimljani, po načelu in mislih naših Italijanov, njihovi pradedi. Toda tem gotovo nevrednim potomcem nekdanjih Rimljanov ni sveta nijedna stvar več na svetu. Vse, kar ne trobi v njihov iredentovski rog, ni prav nič vredno. Seveda namigavajo vladiki Masg. dr. Nagl-u, da naj gleda, da imenuje ali pomaga imenovati kot naslednika v kapitolu tržaškem moža, ki bo njihove gore list. Vederemo! Blagopokojnemu kanoniku Črnetu: vječnaja pamjet, a tu v Trstu vrednega in dostojnega naslednika! — Videant consules! Den Drago.

Naši frančiškani na Nemškem. P. Klemen Grampovčan in P. Salvator Zobec se podasta koncem novembra na Vestfalsko in Poznanjsko.

Prvi koncert „Glasbene Matice“ bode 3. dec. v veliki dvorani »Narodnega Doma«. Proizvajal se bode »Zlatorog«. Stavna društva se prosijo, da blagovolijo pri svojih prireditvah to upoštevati.

Čehi in Rusi. »Novoje Vremja« piše: Neruski Slovani se že sedaj pripravljajo k vaseslovanski razstavi v Peterburgu. V zvezi s temi pripravi se opazuje pomnoženo zanimanje za znanje in učenje ruskega jezika. Stevilo ruskih kružkov se hitro množi. Posebno se trudijo v to svrhu Čehi. Moravsko mesto Prerov je pozvalo v mestne trgovsko šolo in v ruski kružok kot učitelja ruskega jezika gospoda N. P. N. Jelova, bivšega učitelja na učilišču Sv. Ana v Peterburgu. To nikakor ni prvi poizkus Čehov, učiti se ruskega jezika od rojenega Rusa. Stevilo slušalcev gospoda Nejelova dosega blizu 100. Sosedna mesta, kakor n.

pr. Prostejev, nameravajo posnemati primer Prerova in priskrbeti si ruskih učiteljev.

Godbeno društvo so ustanovili v Nabrežini.

Čudno zdravljenje. Nekje v bližini Gorice je namazala mati otroku glavo s petrolejem, češ da ne dobi »golazni« ali da mu preide. Ker se pa dečku lasje niso hoteli posušiti, si je sam malce podkuril pod lase. K sreči je prihitela mati, da je pogasila plamen na glavi otroka!

Nagla smrt. Z Vrha pri Vinici se javlja: Dne 17. t. m. zjutraj ob 7. u. je šel na njivo 67-letni Jožef Brozovič, iz Vrha h. št. 22. Potoma mu pride slabo. Hoče stopiti v neko hišo tik ceste, a se na pragu zgrudi mrtev na tla.

Kletarski tečaji. Kakor vsako leto, bode priredil podpisani tekom letošnje zime tri kletarske tečaje pri državni vzorni kleti v Rudolfovem. Vsak tečaj bode trajal tri dni in se v tem času vsak vinogradnik lahko priuči teoretično in praktično vsemu, kar mu je o umnem kletarstvu treba znati. Za oddaljene revne vinogradnike, ki se hočejo enega teh tečajev vdeležiti, dovolilo je c. k. poljedelsko ministerstvo podpore od 10 do 15 kron. Prvi tečaj se bode vršil koncem meseca decembra, drugi meseca januarja in tretji februarja meseca. Kdor se misli enega teh treh tečajev vdeležiti, naznani naj to do 15. decembra t. l. c. k. vinarskemu nadzorstvu v Rudolfovem in pove naj, katerega meseca bi se najraje tečaja vdeležil. Ako pa kdo namerava v ta namen dobiti državno podporo, priloži naj spričevalo občinskega urada, da je ubožen. Bohuslav Skaličký, c. k. vin. nadzornik za Kranjsko v Rudolfovem.

»Marijne sajne.« Iz Trsta je došla te dni nekemu župnemu uradu na Dolenjskem pisana knjižica z naslovom: »Marijne sajne«. Prosi se naznanila v »Slovenca«, je li še kateri župni urad prejel enako knjižico? Pošiljateljevo ime je doslovno: Kristjan!

Stavka. V Korminu stavkajo strugarški pomočniki.

Posestniki in zakupniki ribarskih okrajev, ki želijo za svojo ribolovno vodo dobiti ovaljenih iker ali zaroda rudečih po točnih (zlatarčih) domačih in šarenih postvi od ribarskega odbora, naj načelniku notarju dr. Franu Volk naznani do konca t. m., katere vrste in v kaki množini želijo iker ali zaroda.

Ljubljanske novice.

Javno predavanje. Prihodnji torek ob pol 8 uri zvečer bo v veliki dvorani »Kat. Doma« predaval gosp. dr. M. Opek. K obilni udeležbi vabi odbor »Slov. kršč. soc. zveze«.

Javno predavanje priredi v nedeljo dne 23. t. m. ob 6. uri zvečer »Bratno društvo« v Vodmatu v svojih društvenih prostorih. Predaval bode č. g. Janez Kalan.

Poročil se je danes dopoldne v tuk. frančiškanski cerkvi trgovec gosp. Ivan Gričar z gđ. Gabrijele Lukano pl. Savenburg.

V nedeljo v »Rokodelski Dom«. Prihodnjo nedeljo bode priredilo ob 6. uri zvečer v »Rokodelskem Domu« katoliško mladeniško društvo v Ljubljani zabavni večer. Vpored: 1. A. Förster: Planinska, zbor. 2. J. Kocijančič: Popotna pesem, zbor z bariton-solo. 3. E. Vašak: O ti moj dom, ti zemlja mila, zbor. 4. J. Aljaž: Občutki, zbor z bariton-solo. 5. Gover. 6. Novi župan Sinjgrajski. Burka s petjem v dveh dejanjih. — Priredil I. Strukelj. 7. Prosta zabava. Pevske točke izvajajo iz prijaznosti gojenci orglarske šole cecilijanskega društva. Vstopnina: Sedeži I.—III. vrste à 40 kr., IV.—VI. vrste à 30 kr., VII.—X. à 20 kr., stojšče à 10 kr.

Nagla smrt. Včeraj popoldne našli so v Maškovi g. stini v Krojaških ulicah št. 8 na stranišču mrtvo 66 let staro beračico Antonjo Leben, stanujočo na Karloviški zemlji št. 10. Zadelo je srčna kap. Truplo so prenesli v mrtvašnico k sv. Krištofu.

Zaupen sestanek kršč. soc. železničarjev se je vršil večerj zvečer pri Čišnovarju v Kolodvorskih ulicah. Na sestanku je poročal g. J. Milavec o obnem zboru »Verkehrsbund«, ki se je vršil na Dunaju. Največje važnosti je to, da hoče »Verkehrsbund« ustanoviti po vzgledu ljubljanskega del. stavbinskega društva tudi svoje stavbinsko društvo. Povedal je g. Milavec tudi, da se ustanovi meseca februarja prihodnjega leta podružnica za Ljubljano. Do tedaj je pa po verjeno vodstvo g. Jak. Milavcu. Opozarjamo,

da se vrši prihodnji družinski večer dne 3. decembra.

Domača umetnost. G. Ivan Svetec, brivec v Novem Mestu, je naredil podobo iz las. Podoba predstavlja zimsko pokrajino s tremi hišami in cerkvijo. Na prvi pogled se misli, da ima človek pred seboj slikano podobo.

200 kron izgubljenih. Na sv. Petra cesti je bila danes dopoludne zgubljena rumenousnjata denarnica, v kateri je bilo okoli 200 kron denarja.

Aretacija v samostanu. V frančiškanskem samostanu je včeraj zvečer aretoval policaj pij nega delavca Rajmunda Novaka, ki je pri cerkvenih vratih na hodniku razgrajal in preklinjal. Stražnik je pijanca s trdom spravil iz samostana na rotovž. Vrgel se je večkrat na tla in se rotil, da ne pojde dalje. Svojo pijanost je prespal na magistratu.

Tatvina v realki. Dne 17. t. m. je ukradel neznan tat dijaku F. Suflarju v telovadnici na realki srebrno uro in srebrno verižico, vredno 32 kron. Mej telovadbo spravil je bil uro z verižico vred v predal, iz katerega mu jo je tat izmaknil.

Tatvina v gostilni. Brezposelna služkinja Neža Alt je vsuradla danes ponoči v neki gostilni v Kolodvorskih ulicah tam prenočujoči služkinji Frančiški Kastelic črno krilo in bluzo, vredno 20 K in Frančiški Mavrič pa denarnico s 7 kronami. Neža Alt je prenočevala v gostilni pod tujim imenom.

Vseučiliški prof. g. dr. Šerol predava v sredo v »Ruski« kružnici točno ob 8. uri zvečer. (Mestni dom, mala dvorana). Vsi se k obilnemu obisku.

Slovensko trgovsko društvo »Merkur« vabi gospode člane k sestanku, ki bo v nedeljo, dne 23. t. m., ob 10. uri dopoldne v društvenih prostorih. Ker se je razgovarjati o jako važnih društvenih zadevah, prosimo gospode člane, da se tega sestanka v obnem številu udeležijo. Pri tej priliki razd. lili bomo tudi društvene legitimacije.

Umrila je v Mariboru Ljubljanka vдова g. Julija Koplinger roj. Mallner v 61. letu svoje dobe.

Od kontrolnega shoda v zapor. Danes se je pri kontrolnem shodu Fr. Gramo iz Radeč pomotoma oglasil s slovensko besedico »Tukaj!« Dasi je pomoto popravil, mu je vendar častnik določil 5 dni zapore.

Perilo v Ljubljani. Helena Leber, služkinja na Valvazorjevem trgu št. 2, je prala večerj popoldne pri šentjakobskem mostu pri Ljubljani. Ko je perilo oprala in si hotela dati posodo s perilom na glavo, pade jej perilo v Ljubljano. Leber je skočila od pasa v vodo in lovila perilo, toda več kosov je voda odnesla in so je potem s čolnom lovili po Ljubljani. Vzlic temu se je nekaj perila izgubilo.

Ljubljanske gostilničarje zastopa na shodu avstrijskih gostilničarjev na Dunaju g. Pock.

Ogenj v Prešernovih ulicah. V hiši posestnika Franceta Vidalja v Prešernovih ulicah št. 44, je večerj zvečer okoli 1/8 ure pod streho nastal ogenj. Vnel se je bil tram, ki je bil vzdal v dimnik, in se začel tleti. Tlel je morda že dije časa tako, da se je ogenj razširil po tramu iz dimnika v podstrešje in vnel še drugo tramovje. Ogenj so je k sreči še pravočasno opazil, in so poklicani gasilci istega takoj pogasili. Bila je velika nevarnost, da se ogenj razširi, ker je bilo pod streho mnogo različnega tlečega nakopičenega blaga. Škoda je okoli 400 K.

Najdene stvari. Na južnem kolodvoru pri skladiščih sta bili večerj popoldne najdeni dve konjski odeji s črnimi in rujavimi črtami. Na Dolenjski cesti nasproti Rakovnika sta bili najdeni dve vreči moke.

Kotiček za liberalce.

Na infamni, brezsrčni napad »Slovenskega Naroda« na stolnega vikarja g. L. Smolnikarja nam poroča le-ta: Dobro mi je znano, kakšno službo je dobila tista deklica, ne sicer v šenklaškem farovžu, ampak nekje drugje. Ljudje, ki o tem govorijo, sami to pač najbolje vedo, zamenjati so le adresi.

Književnost in umetnost.

Slovensko gledališče.

Pomotoma je v »Slovenca« ulomil stavec večerj v predstavo »Dalibora« notico, ki je bila namenjena za današnje številko. Opera »Dalibor« poje se danes v četrtek. — Dne 28. t. m. nastopi kot gost gospa Polakova v igri »Brez denarja«. Govori se, da bo angažirana.

* »Slovenski učitelj« prinaša v zadnji 22. številki naslednje vsebino: Iz učiteljskega »parlamenta«. — Učitelj in alkoholno vprašanje. Priredil J. K. (Dalje). — Nekaj učenih shk. (Iz dnevnika). — Slovstvo. — Šolske vesti. — Drobline. — Listnica uredništva.

* »Matica Hrvatska«. Milo tednov in dozorel bode novi sad »Matice Hr-

Vojska radi zapuščene deklice. Pred nekotiko dnevi je kočjaž Cmate iz Palermo v Italiji srečal nekega Collettija, ki mu je bil zapeljal hčer. Pritegnil je revolver in smrtno ranil Collettija. Iz bližine

pretekli so neki častnik in več stražnikov, ki so se vrgli na kočijaža. Ta pa, da bi mogel zbežati, ustrelil je trikrat na stražo. Na to so pa straža sprožile na kočijaža in ga smrtno ranile. Ranjence so naložili na voz in jih peljali v bolnišnico.

Kruger in saupanje v Boga. Kruger pravi v svojih spominih, ki jih je pred kratkim izdal: »Sem prepričan, da Bog ne zapusti svojih ljudi, da si vse nasprotno kaže. Sprejemam voljo Boga, ker vem, da on noče, da bi poginil njemu udan narod. Gospod ima v svojih rokah vsa srca in jih vodi, kakor hoče.«

Narodno gospodarstvo.

Važno za trgovce s prašiči.

Deželna vlada kranjska je izdala te dni naslednji razglas:

Da se kolikor moči zabrani razširjanje nalezljivih bolezni med prašiči vsled trgovinskega prometa s to živaljo, deželna vlada na podlagi § 3. občnega zakona o živinskih kugah z dne 29. februarja 1880., drž. zak. št. 35, dotlej, dokler se ne ukaže drugače, ukazuje naslednje odredbe, poleg tega vzdržujoč prepoved krošnjarstva z živimi prašiči:

1.) Prepovedano je goniti prašiče v trgovinskem prometu po javnih cestah in potih, od železnih postaj in na železnične postaje, od kraja do kraja, na semnje itd.

2.) Za transport prašičev v trgovinskem prometu se smejo uporabljati samo železnice, izvemši slučaje, navedene pod točko 14. Pri tem se je kar najstrožje ravnati po občnih zakonitih in upravnih predpisih, obstoječih za javni živinski promet. Na železnične postaje se smejo prašiči odpravljati samo na vozeh, vpreženih s konji.

3.) Železnični transport se mora napotiti do one železnične postaje, ki je najbližja kraju, kamor so namenjeni prašiči in ki je na živinskem potnem listu zaznamovan.

Od železnične postaje se smejo prašiči šele potem, ko jih je bil živinozdravnik ogledal ter je konstatiral, da niso nobene kužne bolezni sumljivi, odpeljati izključno samo na vozovih z vpreženimi konji na trgovinski prostor namenilnega kraja ali na primerno urejeno sejmishče.

Pri skladanju rabljene brvi, stopnice in orodje, kakor tudi skladalni prostor je vselej korenito počediti in desinficirati, o čemer se mora ogledni organ na železnični postaji prepričati.

4.) Trgovinske prostore mora pristojno politično oblastvo prve stopnje v zdravstvenem in veterinaro-policijskem oziru za to poslovanje za primerne spoznati, označiti se morajo s firemsko tablo, na kateri je zapisano ime imetnika (trgovca) in vrhu tega pristavek: »oblastveno dovoljeni prostor za trgovino s prašiči«.

5.) Kadar dospe svinjski transport na trgovinski prostor, mora trgovec ali njegov pooblaščen namestnik brez odloga to zglasti občinskemu uradu ter mu izročiti živinski potni list.

6.) Županstvo ima dolžnost, da zabeleži to zglastev in da se prepriča, če se število doselega svinjskega transporta in popis živali ujema z napovedmi oddanega živinskega potnega lista.

Kadar se ne najde noben zadržek, kar je pripomniti na zadnji strani živinskega potnega lista, je takoj dopuščeno prodajati prašiče.

Kadar pa se dokaže kaka ovira, mora županstvo to brez odloga naznaniti predstojnemu političnemu oblastvu in prašiči se smejo začeti prodajati šele tedaj, kadar je zadržek uradno odstranjen.

7.) Trgovec ali njegov pooblaščen namestnik je dolžan, odprodane prašiče po njih številu s pridejanim datumom, z imenom in stanoviščem posameznih kupcev zapisati na posebno zabeležno polo, ki jo je oddati županstvu, kadar so se prodali vsi prašiči vsakega posameznega transporta.

Te zabeležne pole mora živinozdravnik, ki mu je naloženo nadzorovati zdravstveno stanje prašičev na trgovinskem prostoru, in ob priliki tudi uradni živinozdravnik kontrolirati.

8.) Dalje je trgovec ali njegov pooblaščen namestnik dolžan vsak slučaj, kadar kateri izmed njegovi prašičev oboli za notrano boleznijo ali pogine, brez odloga naznaniti županstvu. Nadaljnje prodajanje prašičev v živem ali zaklanem stanju je toliko časa opustiti, dokler se po živinozdravniški preiskavi, ki jo je takoj zahtevati, ne dožene, da v dotičnem slučaju ni nič sumljivega glede kake kužne bolezni. Kadar se pri tem pokaže tudi samo sumnja, da obstoji kaka kužna bolezen, mora preiskujoči živinozdravnik nemudoma, po najkrajšem potu, to naznaniti pristojnemu političnemu oblastvu ter po županstvu ustaviti nadaljnje prodajanje prašičev, kakor tudi vsak promet tujih oseb v trgovinskem prostoru.

(Konec prih.)

Liberalni gospodarski načrt.

Odgovor na Pirčevo knjigo »Kmetijske razmere na Kranjskem.«

(Dolge.)

Prišel je čas velikih iznajdb, železnice so prepregle evropske dežele, parobrodi so prinašali velikanske množine žita, proizvajanja se je povsod polastil kapital in zavlada je kapitalistični sistem. Nastala je za kmetijstvo kriza ne le pri nas, temveč po celi Evropi, lahko rečemo, po celem svetu, ker v krajih, ki so imeli še neobdelano rodovitno zemljo, je kapital vsužnjil kmeta. Da je posebno evropsko kmetijstvo v tem boju moralo propasti, je samo ob sebi umevno. Profesor trgovskega prava iz Krakova, dr. Anton Górski, pravi v tem oziru: »Kmetijstvo se je trudilo prestati to vojsko; moralo je vendar podleči, ker zahodne (evropske) dežele ne morejo brez posebnega državnega varstva prenesti konkurence novega sveta. Zemlja je tam v Ameriki neobdelana, na prodaj za nizko ceno, brez davka, kmetovalci ne potrebujejo poslopj in drugih gospodarskih priprav, skrajša poljskega dela na najkrajši čas (amerikanski kmetovalec nima in ne potrebuje stalnih poslov, temveč le najemnike za čas setve in žetve in drugi činitelji nas delajo nesposobne za konkurenco s temi kraji. Ta prikazen, ki je ne more noben gospodar mirno prenašati, zahteva z vsi silo reakcije. Naj bodo cene žita, določene od borze, ki niso v nobenem soglasju s proizvajalnimi stroški kmetovalca, dokler je še čas, svarilno znamenje ne le za zasebnike, temveč tudi za državo in družbo, da popusti ono nesrečno politiko proste, neomejene konkurence, in naj določajo cene žita, četudi v nasprotju z vsemi astronomi svetovnega napredka, na edino pravi podlagi, po stroških proizvajanja. Liberalni nacionalni ekonomski bodo silno vpili čez za nazadnjaštvo. Meni je pa ljubše po znani besedi S. Brandesa »kork nazaj k resnici, kakor napredek v kraljestvo fantazije.«

Tako je bilo stališče vsega kmetijstva v Evropi in je še dandanes. Moderni čas je prinesel kmetijstvu nove stroje, nove pripomočke, postavil ga v boj z novim svetom in mu ob enem izpiskopal temelje, na katerih bi se mogel braniti.

Izpiskopal mu je temelje z glavnim naukom manchesterske šole o absolutni prostosti: Človek more s svojim storiti, kar hoče, ker mora razviti skrajni egoizem. Angleski učitelji narodnega gospodarstva so s svojimi nauki o prostosti imeli gotovo dobre namene. Če bodo vsi prosti in bo vsak delal, kar bo hotel, bodo ljudje v svobodnem tekmovanju napeli vse sile in širila se bo splošna prosveta in blagostanje. To bi bilo tudi resnično, ko bi bili vsi ljudje pošten in značajni, vsi enakih moči v tem boju za obstanek. Ker so bili pa ljudje prej ko slej polni slabosti, je ta prostost koristila le najmočnejim, najbolj zvitim, ki so znali stisko bližnjega porabiti v svojo korist. Vsak je delal s svojim posestvom, kar je hotel, prodajal svojo moč, komur in kakor je hotel, in nasproti jo je drugi kupil, kakor je hotel. Človek je postal blago, naravno gospodarstvo se je umaknilo denarnemu, vse se je ravnalo po znanem geslu: Angebot und Nachfrage. Posledice za kmetijstvo so postale osodepolne. Ves kmečki stan ima skupne koristi in skupne težave. Imenovali bi ga lahko moralni organizem, kar bi tudi imel biti. Organizem je, ker trpi navadno cel stan, če so za kmetijstvo neugodne razmere. Liberalizem je kmeta osvobodil in ga popolno atomiziral, da ga je lažje končati. Ločitev od grajščaka je oba oslabil. Prosta razpologa s zemljiščem je na stežaj odprla vrata parceliranju in zadolževanju. Paragrafi so ga branili proti umoru in tatvini, nikoli pa ne proti izkoriščevanju kapitalizma. Zaviral je liberalizem vsako združevanje in svobodo malih in revnih, da je lažje pil njih življenski mozeg. Z absolutno svobodo je bila tudi oslabljen avtoriteti, bodisi očevsko-duhovska ali tudi državna. Ljudstvo ni imelo več one ljubezni do rodne zemlje in spoštovanja starih navad. Ubi bene, ibi patria!

Kjer je polna skleda, tam je moja domovina. Za zadnji namen vsega delovanja se je postavilo uživanje: Delati moramo ne za to, da izpolnimo svojo dolžnost kot ljudje in kristjani, delajmo, da bomo uživali! Ker je pa vztrajno delo brez pojma dolžnosti, brez ozira na višji etični red, za dalj časa nemogoče, so hoteli vedno manj delati, pa več živati.

Z gospodarskim propadom, navadno še pred njim, kot njegov vzrok je bil moralni propad, ginjenje ljubezni in požrtvovalnosti, pa nebrzdana pohlepnost po vživanju. Odtod vedno večja potratnost v hrani, obleki, odtod žganjpitje, pohotnost, pa tudi pravdarstvo, sovraštvo in vse druge rane, na katerih krvavi naša domovina. Počasi sicer so začle te liberalne misli v narod, začle so vendar, počasi deluje strup, deluje vendar

*) Stenographisches Protokoll, Experten der VIII. Gruppe, S. 411.

z grozovito doslednostjo. Kaže se nam povsod socijalni razkroj, ki ga je povzročil liberalni egoizem; vsi živimo v njem, čeprav še tega ne čutimo. Posledica socijalnega razpada se kaže v propadu malih eksistenc, posebno kmeta, ki je najmanj sposoben, da se ustavlja sam ob sebi duhu kapitalizma. Odtod splošni propad kmetijstva. Da se ta propad v naši deželi še bolj jasno kaže, kakor drugod, je žalibog resnično, ima pa tudi svoje vzroke. V drugih deželah so imeli veleposestvo, ki je čutilo z narodom in mu dajalo vzgled, so imeli moč, ki so se z vsemi močmi lotili narodnega dela in zadrževali njegov razpad, imeli vlado, ki so reprezentirali sinovi lastnega naroda, ki so z njim čutili in povsod, klub nasprotnemu sistemu, pospeševali njegovo korist. Pri nas vsega tega nismo imeli. Velikanski prevrat nas je dobil popolno nepripravljeni. Prav pravi g. ravatelj, »da opravičje naše kmetovalce premajhna brižnost poklicanih činiteljev za prospeh prevažnega kmetijskega stanu.« Ti poklicani činitelji so in morajo v smislu spisa biti edino le vladni organi. Vlada nikdar ni imela srca za naš narod in njegove potrebe. Nje organi so bili večinoma tujci, in če so bili domači, so nam bili v duhu odtujeni. Povsod so stali na strani kapitalistov, pritiskali davčni vijak do najvišje mere, šikirali ljudstvo, pripravljali vedna pota k uradom, za prospeh pa niso storili ničesar.

Tudi domača inteligenca je postajala narodu tuja, ker se je navzela drugega duha. Veliko jih je bilo, ki so navdušeno vpili: »Bog in narod«, pa »živio, živio«, malo, zelo malo, ki so se resnično žrtvovali narodnemu delovanju in iskali povsod narodove koristi, ne pa samega sebe. Drugod imajo povsodi za vodilno misel vsega delovanja povzdigniti narod v malem delu, varovati ga vsake sramote, pri nas se povsodi le nato dela, da bi bili Slovenci pred vsem svetom največji razbojniki in najbolj zabiti ljudje. Socijalni razpad ljudstva ima torej kot nujno posledico gospodarski propad, kakor se nam kaže v današnjih dneh. Res je francoski kmet v današnjih dneh na visoki stopinji, to pa le vsled tega ker so Francozi najbolj trezni in najbolj varčni narod.

DRUGO SVET.

(Čitalnica v Konjicah) ima svoj letošnji zbor dne 29. novembra ob 8. uri zvečer v lastnih prostorih po sledečem vsporedju: 1) Pozdrav predsednika; 2) poročilo tajnika; 3) poročilo blagajnika; 4) poročilo gospodarja; 5) poročilo računskih pregledovalcev; 6) volitev novega odbora; 7) slučajnosti in nasveti.

(Mariborska čitalnica) priredi dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v »Narodnem domu« glediško igro »Deseti brat«.

(Izvenakademična podružnica svet. Cirila in Metoda v Gradcu) priredi s prijaznim sodelovanjem gospe I. Rožmanove, gđne Lipovec, akad. društva »Triglav« in društva »Naprej« zabavni večer v ponedeljek, dne 24. novembra t. l. ob 8. uri zvečer v Steinfelderbierhalle. K obilni udeležbi vabi odbor.

Darovi.

Poslani našemu uredništvu.

Za družbo sv. Cirila in Metoda: Mohorjani v Podbrezjah 3 K; Mohorjani v Borovnici 14 K 10 v.; Gosp. Ivan Janc, kapelan v Sv. Križu pri Litiji, dar Mohorjanov 9 K 40 v.

Za Jeranovo dijaško mizo: G. Anton Koruza, posestnik in krčmar v Landolu, 2 K.

Bog plačal!

Izkaz darov »Dijaških kuhinj« v Kranju od 21. avgusta do 20. novem. t. l. — Polovica prebita predstave, ki jo je priredila 21. avg. t. l. Podbreška mladina na korist »Dijaških kuhinj« in Ciril Metodovi družbi 64 K, mesto venca na grob pokojnega prvobornika tržaških Slovencev Ivanu Nabergoju »Kamnogoriška družba« K. P. V. Z. 14 K, zgubljena krona na Sv. Joštu 1 K, Mihael Ropret (podjetje g. pl. Ceconij) z Bohinjske Bistrice (radi smrti svoje matere) po upravništvu »Gorenjca« 16 K, notar Anton Šlamberger 24 K, »Sperrsechserl« pri Stricu 1 K, za doter namen 1 K, dr. Val. Krisper v Ljubljani, 5 K, Martin Narobe, župnik v Zapregeh, 20 K, »Sperrsechserl« pri Stricu 60 v, Gilbert Fuchs v Kokri 20 K, nadučitelj Franc Luznar na Primekove 6 K 50 v, Janez Teran, župnik v Ljubnem, 4 K, V. Aljančič, župnik na Dobravi, 5 K, P. Majdič, posestnik valjčnega mlinar Jarše Mengeš, 20 K, Martin Poč, župnik v Komendi, 4 K, Fr. Rajčević, župnik v Grabovem pri Cirknici, 35 K, Ka. Okornovec, župnik v Dražgošah, 5 K, Feri 2 K, notar Niko Lenček v Skofji Loki 5 K, dr. Anton Arko, okrožni zdravnik v Skofji Loki, 10 K, dr. Karol Zakrajšek, praktični zdravnik istotam 5 K, Ferdinand Bažek, sodni adjunkt, 5 K in učit. B. Krenner, 5 K, oba v Skofji Loki,

prof. kolegij za oktober 10 K, c. kr. okr. sodnik Fr. Pogačnik v Kranju 20 K, »Sperrsechserl« pri Stricu 3 K, Viljem Polak v Trzinu 30 K, Janez Širjanc, župnik v Vremah 10 K, Baltazar Bartol, župnik v pok., Spod. Brnik 5 K, županstvo Breznica 20 K, baron Leo Baillon 20 K, župnik Jernej Ramoveš v Poljanah 40 K, župnik Jakob Strupi na Gorici 5 K, županstvo Skofjaloka 20 K, preostanek za zvezke 20 v, županstvo Križe pri Trzinu 8 K, Janez Pajfar, provizor, Javorje 10 K, po dr. V. Štempiharju »kazenska pravda«: Pavlič-Sajovic 20 K, Matija Bobnar, posestnik in župan v Lohovcih 1 K 12 v., Matej Seršen Skarudina 2 K, Fr. Krek, župnik na Vranjpeči 10 K, Josip Kerdon, župnik v Predosljah 5 K, slovo na Gašteju 10 kron, Franc Košmelj v Železnikih 4 K, županstvo Kovor 10 K, N. iz M. 40 K, železniški adjunkt I. Hofmann 2 K, prof. kolegij za november 14 K, župan Janez Molj v Vogljah 10 K, gospa Emilija Žolgar v Celju 20 K, najdena 2 v. I. Rebolj o priliki srečne kupčije »Nove pošte« po notarju Antonu Šlambergerju 10 K, vspeh predavanja pri Pucavniku 10 K, Ivan Soukup, župnik v Stari Oselici 5 K, Stefan Rojnik, c. kr. računarski oficijal v Gradcu 4 K. — V imenu podpirancev se zahvaljuje odbor najtopleje za poslana darove in prispevke ter prosi i nadaljnih izdatnih podpor.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 20. novembra. Govori se, da se je ministerstvo že odločilo, na kak način bo uredilo parlamentarne razmere. Nujni predlogi se bodo dalje razpravljali. Odločitev pride šele sredi decembra. Včeraj je že ministerski predsednik govoril z raznimi voditelji strank o sklicanju konference. Nemci pravijo, da je na sedanjem temelju sporazum nemogoč. Trdi se, da bo cesar posegel v zadevo in da bo takoj, ko ozdravi, merodajne voditelje poklical k sebi, da se z njimi posvetuje, kako bi se napravil v parlamentu red.

Dunaj, 20. novembra. (C. B.) V držav. zboru sta danes odgovarjala na interpelacije naučni in finančni minister. Na to je zbornica razpravljala o sklepu gosposke zbornice glede predloge o terminski kupčiji.

Dunaj, 20. nov. Zdravstveni položaj cesarjev je dovoljen.

Gradec, 20. nov. Pri jutrajšnji ožji volitvi v obč. svet je zmaga enega soc. demokrata zagotovljena.

Budimpešta, 20. nov. (C. B.) Pri razpravi o imunitetni aferi posl. Nessi je napravil honvedni minister Fejervary meklje: »Kdor hoče ostati častnik, se mora dostojno obnašati«. Vsled tega je Nessi ministru poslal svoje priče.

Budimpešta, 20. novembra. Dr. Franko Potočnjak je poslancem v ogrskem državnem zboru poslal brošuro, v kateri ostro napada hrvaškega bana.

Budimpešta, 20. nov. Vlada namerava, ako za vojaško predlogo in povišanje civilne liste ne dobi večine, razpustiti ogrski državni zbor.

Kraljevigradec, 20. nov. (C. B.) Škof Brynych je danes zjutraj umrl.

Rim, 20. novembra. V proračunu za l. 1903 se nahaja 400.000 lir za laške šole izven Italije več nego tekoče leto.

Johannesburg, 20. nov. (C. B.) Vojno stanje v Transvaalu in Oranje državi danes odpravljeno.

Žitne cene

dne 19. novembra 1902.

(Termin.)

Na dunajski borski:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za spomlad	7-74	7-75
Rž za spomlad	6-66	6-67
Koruza za maj-junij 1903	—	—
Oves za pomlad	6-64	6-67

Na budimpeštanski borski:

Pšenica za april	7-68	7-69
Rž za april	6-66	6-67
Oves za april	6-35	6-37
Koruza za maj (1903)	5-81	5-82

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaška	K 7-95	8-40
Rž južno fel.	7-65	8-—
Ječmen	6-70	7-—
— ob Tisi	6-10	7-25
Koruza ogeraka	7-15	7-25
Čikvanc	6-90	7-10
Oves srednji	6-71	—
Fisol	6-71	—

Meteorologično poročilo.

Table with 6 columns: Čas opazovanja, Stanje barometra, Temperatura, Vetrarica, Nebo, Padavine. Rows for 19.9.1901 and 20.9.1901.

Dunajska borza

dné 20. oktobra.

Table with 2 columns: Opis, Cena. Rows for various financial instruments like Skupni državni dolg, Avstrijska zlatna renta, etc.

Zahvala in priporočilo.

Vsem svojim častitim naročnikom se najiskrenejše zahvaljujem za doslej izkazano mi zaupanje...

Av gust Maté

čevljarški mojster

Sv. Petra cesta 32, poleg delavnice pok. g. Hrvata.

Kuharica

si želi službe pri kakem gospodu duhovniku. Več se poizve pri častitema gosp. Josipu Rome, župniku v Podzemlju, pošta Gradec, Dolenjsko.

Najcenejši kraj za nakupovanje politiranega ali pobarvanega pohištva za bale in vse druge prilžnosti je pri

IVAN DOGAN-I

mizarju in prodajalcu sobne opreme v Ljubljani, Dunajska cesta št. 15 v Medjatovi hiši.

Geniki s podobami postelj, različnih omar, miz, stolov itd. zastoj in franko. 8 (23)

Jako spreten

sadjerejec

izvežban v vseh delih sadjereje, iš'e službe Njegov naslov: Tomaž Železnik v Polhovem Gradcu.

Znana

Graškova gostilna

v Kamniku tik farne cerkve se takoj odda za več let v najem. 1301 3-3 Ponudbe dr. Krautu v Kamniku.

Katoliška bukvarna

v Ljubljani

priporoča:

Missale Romanum (v obliki male pole) l. 1901, najnovejšimi mašami, in sicer: 1. V črnem usnji z marmor, ali rdečo obrezo K 43-20 2. V črnem usnji z zlati obrezo K 44-40 3. V rdečem šagrinu z zlati obrezo K 50- Dobiti je ta misal tudi v še finejšem vezanju.

Missale Romanum (v četvorki) l. 1901, z najnovejšimi mašami, in sicer:

1. V črnem usnji z marmor, ali rdečo obrezo K 36- 2. V črnem usnji z zlati obrezo K 38- 3. V rdečem šagrinu z zlati obrezo K 42- Dobiti je tudi v še finejši izdaji.

Cene veljajo s proprijem vred za katerokoli škofijo. — V zalogi so misali s proprijem naslednjih škofij: Ljubljanske, goriske, krške, lavantinske, poreško-puljske, tržaške in ogersko-hrvatskih.

Missae pro defunctis (v obliki male pole): V črnem usnji z rdečo obrezo K 7-20 V črnem usnji z zlati obrezo K 8-40

Missae pro defunctis (v četvorki): V črnem usnji z rdečo obrezo K 6- V črnem usnji z zlati obrezo K 6-96

Za one čast. gospode, ki zaradi slabega vida smejo vedno maševati de Beata:

Missale ad usum sacerdotum caecotentium (v obliki male pole): V črnem usnji z zlati obrezo K 19-20

Izšel je

krasen slovenski skladni koledar

za trgovine, obrte, urade, pisarne, šole in posamnike

v moderni in elegantni obliki v založništvu trdke

IVANA BONAČA v Ljubljani.

C na je vzic okusni izdelavi zelo nizka, samo 70 vin, s pošto 20 vin. več in naj se blagovoli ta znesek v znamkah ali po nakaznici naprej vposlati.

Prekupci dobé velik rabat in se na zahtevu pošlje centk.

Trgovci porabijo istega lahko kot lepo novoletno darilo in se brezplačno vtisne njih firma.

Da ne bode, ako koledar kmalu poide, prepozno, prosim gospode naročnike, da se čim preje oglašé, ker se bo pri razpošiljavi na take v prvi vrsti ozira'o.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani

priporoča:

Kratek poduk

o sv. zakonu.

Za slov. zaročence in zakonske sestavil

Jan. Zabukovec, župnik.

Cena trdovezani knjigi 70 v, po pošti 10 vinarjev več.

Gostilna

„pri zlati ribi“ priporoča vsak petek sveže morske ribe.

S spoštovanjem

Franc Rozman.

Brunolein, izvrstno sredstvo za obranitev lesovja, preprečuje gnilobo, oprilost itd. Za trgovce pohištva, mizarje in zasebnike ima v zalogi trdka BRATAEBERL v Ljubljani, Francišanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju.

Dobre ure cenó s šletnim jamstvom razpošilja tovarna ur v Mostu

HANNS KONRAD

trgovina z urami in zlatino Most (Brux) št. 234, Češko.

Dobre rem. ure iz nikla gl. 3-75

Prave srebrne rem. ure „5 80

Pristne srebrne verižice „1 20

Budilniki iz nikla „1 95

Moja trdka je odlikovana s s. c. kr. orlom, z zlatimi in srebrnimi svetinjami in ima na razpolago na tisoče priznanskih pisem. — Cenik s podobami brezplačno. 573 100-57

„THE GRESHAM“, zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Podružnica za Avstrijo:

Dunaj, I., Giselastrasse 1, v hiši društva.

Društvena aktiva dné 31. decembra 1900 kron 184,887.703— Letni dohodki na premijah in obrestih leta 1900 33,857.497— Izplačila za zavarovalne in rentne pogodbe in za odkupe itd. od postanka društva (1848) 405,307.367— Mej letom 1900 je društvo izdalo 5558 polic z glavnico 50,898.267— Za specijelno varstvo avstrijskih zavarovancev je „The Gresham“ do 31. decembra 1900 v vrednostnih papirjih založila že znesek

nom. kron 21,039.000—

pri c. kr. ministerijalnem plačilnem uradu na Dunaju.

Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge, daje brezplačno

glavni zastop v Ljubljani

490 12-8

Gvidonu Zeschko-tu

v vili nasproti Narodnemu domu.

Menjarična dolniška družba

„MERCUR“ I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 126

Vozni red

avstrijskih državnih železnio, veljaven od 1. oktobra 1902.

Prihajalni in odhajalni čas označen je v srednjeevropskem času. Srednjeevropski čas je krajnemu času v Ljubljani za 2 minuti naprej.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.).

Ob 12. uri 24 min. po noči osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Aussee, Ischl, Gmunden, Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genova, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, na Dunaj via Amstetten.

Ob 7. uri 5 min. zjutraj osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vari, Hebr, Francove vari, Karlove vari, Prago, Lipsko.

Ob 7. uri 17 min. zjutraj mešani vlak v Kočevje in v Novo mesto

Ob 11. uri 51 min. dopoldne osebni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj.

Ob 1. uri 5 min. popoldne mešani vlak v Kočevje in v Novo mesto.

Ob 3. uri 56 min. popoldne osebni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genova, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Hebr, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko, Dunaj via Amstetten.

Ob 7. uri 8 min. zvečer mešani vlak v Kočevje in v Novo mesto.

Ob 10. uri zvečer v Trbiž, Beljak.

Prihod v Ljubljano (juž. kol.)

Ob 3. uri 25 min. zjutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Solnograda, Lince, Steyra, Gmundena, Ischia, Aussee, Pariza Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Ljubnega, Celovca, Beljaka, Franzensfeste.

Ob 7. uri 12 minut zjutraj iz Beljaka.

Ob 8. uri 44 min. zjutraj mešani vlak iz Kočevja in Novega Mesta.

Ob 11. uri 16 min. dopoldne osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plnja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregenca, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubnega, Celovca, Lince Pontabla.

Ob 2. uri 32 min. popoldne mešani vlak iz Kočevja in Novega Mesta.

Ob 4. uri 44 min. popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubnega, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla.

Ob 8. uri 35 min. zvečer mešani vlak iz Kočevja in Novega Mesta.

Ob 8. uri 51 min. zvečer osebni vlak z Dunaja via Amstetten in Ljubno, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plnja, Budejevic, Lince, Steyra, Solno grada, Beljaka, Celovca, Pontabla.

Odhod iz Ljubljane (drž. kol.)

Ob 7. uri 28 min. zjutraj v Kamnik. " 2. " 05 " popoldne " " " 6. " 50 " zvečer " "

Prihod v Ljubljano (drž. kol.)

Ob 6. uri 49 min. zjutraj iz Kamnika. " 11. " 06 " dopoldne " " " 6. " 10 " zvečer " "

Lokalna železnica Ljubljana-Vrhnika.

Odhod:

Prihod:

Ob 7:15 zjutraj Ob 6:34 zjutraj " 2:13 popoldne " 12:29 popoldne " 6:05 zvečer " 6:59 zvečer

Vozni red

nove vipavske železnice.

Prvi vlak odhaja iz Gorice zjutraj ob 8:55, iz St. Petra ob 9:08, iz Volčjedge ob 9:22, iz Prvačine ob 9:35, iz Dornberga ob 9:45, iz Batuj ob 9:56, iz Kamenj ob 10:09, iz Dobravej ob 10:17, iz Sv. Križa-Ceste ob 10:24 in pride v Ajdovščino ob 10:35. — Drugi vlak odhaja iz Gorice ob 7:15 zvečer, iz St. Petra ob 7:27, iz Volčjedge ob 7:40, iz Prvačine ob 7:53, iz Dornberga ob 8:06, iz Batuj ob 8:13, iz Kamenj ob 8:26, iz D. bravelj ob 8:34 iz Sv. Križa-Ceste ob 8:41 in pride v Ajdovščino ob 8:50 zvečer.

Iz Ajdovščine odhaja prvi vlak proti Gorici ob 5:03 zjutraj, iz Sv. Križa-Ceste ob 5:15, iz Dobravej ob 5:21, iz Kamenj ob 5:39, iz Batuj ob 5:43 iz Dornberga ob 5:53, iz Prvačine ob 6:08, iz Volčjedge ob 6:12, iz St. Petra ob 6:24 in pride v Gorico ob 6:35. — Drugi vlak pa od de iz Ajdovščine ob 4:40 popoldne, iz Sv. Križa-Ceste ob 4:52, iz Dobravej ob 4:58, iz Kamej ob 5:03, iz Batuj ob 5:21, iz Dornberga ob 5:34, iz Prvačine ob 5:39, iz Volčjedge ob 5:54, iz St. Petra ob 6:09 in pride v Gorico ob 6:20 zvečer.

Vlaki vipavske železnice imajo zvezo z onim južne železnice in sicer ima vlak, ki gre iz Gorice proti Ajdovščini ob 8:55 zjutraj, zvezo z onim vlakom, ki prihaja v Gorico z Dunaja preko Gradca, Ljubljane, Trsta, Nabrežine, Crvinjana, Tržača ob 8:46 zjutraj; oni vlak pa, ki gre ob 7:15 zvečer proti Ajdovščini, ima zvezo z vlakom, ki prihajajo iz zgoraj navedenih krajev v Gorico ob 6:34 zvečer (osebni vlak) in ob 6:56 zvečer iz Trsta (brzovlak). Vlaka, ki prihajata iz Ajdovščine v Gorico, pa imata zvezo z onimi vlaki južne železnice, ki odhajajo iz Gorice proti Trstu in Dunaju in sicer ima vlak, ki pride iz Ajdovščine ob 6:35 zjutraj zvezo z onim brzovlakom, ki odhaja iz Gorice ob 7. zjutraj; oni vlak pa, ki prihaja iz Ajdovščine v Gorico ob 6:20 zvečer, ima zvezo z onimi vlaki, ki odhajajo iz Gorice v gor. omenjene kraje ob 6:57 zvečer.

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, donarjev itd. Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična dolniška družba

„MERCUR“ I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 126